

Дневникъ

(стенографически)

на

X^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

XVIII заседание, понеделникъ, 15-й ноемврий 1899 год.

(Отворено въ 3 часътъ послѣ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя Жечо А. Бакаловъ.)

Прѣдсѣдатель: (Звъни.) Засѣданието се открива.

Моля секретаря г. Д-ръ Дочева да прочете списъка на г. г. прѣдставителитѣ, за да се види: кой присъствува и кой отсъствува отъ днешното засѣдание.

Секретарь Д-ръ Василь Дочевъ: (Прочита списъка.) Отсъствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Атанасъ А. Буровъ, Ангелъ Крушковъ, Александъръ Людскановъ, Бончо Радановъ, Ганю Чолаковъ, Димитъръ Грековъ, Д-ръ Константинъ Стойловъ, Димитъръ Петковъ, Д-ръ Лазаръ Дагоровъ, Д-ръ Фоти Симеоновъ, Д-ръ Тодоръ Стаменовъ, Д-ръ Петъръ Гудевъ, Димитъръ Антовъ, Д-ръ Никола Геннадиевъ, Жеко Стояновъ, Иванъ Московъ, Исмаилъ Чаушъ-Алиевъ, Иванъ Г. Поповъ, Илия Д. Вълчевъ, Коста Ранковъ, Константинъ Липовански, Михаилъ К. Сарафовъ, Мило С. Балтовъ, Младенъ Ивановъ, Михаилъ Давидовъ, Никифоръ Влаевъ, Никола Йонковъ-Владикинъ, Николай Ненчовъ, Петко Кочанковъ, Д-ръ Паскалъ Табуриновъ, Стою Ранделовъ, Стефанъ Поповъ, Славчо Бабаджановъ, Спасъ Ивановъ, Стефанъ Хр. Савовъ, Тодоръ Мирковичъ, Тодоръ Атанасовъ, Христо Папазовъ и Христо К. Хаджиевъ.

Прѣдсѣдатель: Отъ 162 души народни прѣдставители отсъствуватъ 39, а присъствуватъ 123; значи, има законното число прѣдставители за да се отвори засѣданието и да се пристъпи къмъ разглеждане въпроситѣ, положени на дневния редъ.

На дневенъ редъ имаме:

I. Докладъ на анкетнитѣ комисии по провѣрка на изборитѣ въ околитѣ: Горне-Орѣховска и Сърнено-Горска.

II. Докладъ на комисията по провѣрка на допълнителнитѣ избори въ околитѣ: Бѣло-Слатинска, Искрецка и Луковитска, и

III. Първо четене: 1) прѣдложенията на Финансовото Министерство: а) да се счита за оправдана сумата 13.045 л. и 30 ст. и б) за удобрѣние распореджанието до митницитѣ за освобождение отъ мито синия камъкъ и пр.;

2) законопроекта за данъка на земнитѣ произведения за 1900—1905 год.; 3) законопроекта за приемане на държавна служба инженеритѣ И. Шакорнакъ и Ф. Булиние, французки подданици и пр. и 4) доклада на г. Министра на Финанситѣ за отчислението отъ длъжностъ съвѣтницитѣ на Върховната Слѣтна Палата

Прѣди, обаче, да се пристъпи къмъ дневния редъ, г. секретарьтъ Д-ръ Йордановъ ще прочете съкращения протоколъ отъ XVI-то засѣдание.

Д-ръ Христо Йордановъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XVI-то засѣдание.)

Прѣдсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да направи бѣлѣжка върху прочетения съкратенъ протоколъ?

Драганъ Цанковъ: Г-нъ секретарьтъ е забравилъ да помѣсти въ протокола, че азъ направихъ на г. прѣдсѣдателя една забѣлѣжка, че той отъ страна на Народното Събрание никакви изявления не може да направи прѣди да вземе съгласието му. Това не е забѣлѣжено въ протокола, затова моля да се забѣлѣжи въ идущия протоколъ. (Прѣдсѣдатель: Ще се забѣлѣжи!) Ама да не направите, както сте направили въ този протоколъ!

Вълко Нейчовъ: Относително до четения протоколъ, азъ констатирамъ единъ пробелъ, именно не е отбѣлѣжено колко е днеска ажиото на златото въ София.

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой другъ да направи забѣлѣжка по прочетения протоколъ? (Никой не се обаждатъ.) Значи, протоколътъ се приема съ забѣлѣжката на г. Цанкова.

Г-нъ Бѣлиновъ има думата.

Иванъ Бѣлиновъ: Г-да прѣдставители! Прѣди 14 години, днешниятъ день българската войска и Българскиятъ народъ като единъ човѣкъ бѣхъ възстанали да защитятъ същото отечество противъ едно хайдушко нападение оттамъ, отгдѣто това нападение най-малко можеше да се очеква. Азъ, единъ отъ участницитѣ въ войната, съчитѣ си ви-

дѣхъ, че бѣхъ такива сжщо участници и мнозина отъ васъ, г-да народни прѣдставители, и че ние всички не можеме освѣнъ съ умиление да гледаме какъ нашитѣ войници и нашиятъ народъ отстоявахъ свободата и правдинитѣ на народа съ гърдитѣ си. Понеже днесъ е тъмно тоя день, който едно прѣдшествующе народно прѣдставителство, въ съгласие съ правителството, е опрѣдѣлило като день, въ който се чувствува паметъта на загиналитѣ за свободата на отечеството войници и въ честь на заслугитѣ на ония, които останахъ живи, азъ смѣтамъ, че почитаемото народно прѣдставителство ще бжде тълкувателъ на истинскитѣ чувства на цѣлия Български народъ, ако рѣши днесъ да пѣваме засѣдание и го вдигнемъ въ паметъ на загиналитѣ, както казахъ, войници за свободата на отечеството и въ честь на заслугитѣ на ония, които днесъ сж живи и здрави и които сж готови, когато отечеството поиска, пакъ да излѣзктъ да го защищаватъ. Азъ прѣдлагамъ, по единодушно рѣшение на Народното Събрание, днешното засѣдание да се вдигне въ честь на този великъ празникъ. И за да не изгубимъ това врѣме, което бѣхме опрѣдѣлили за работа, да вземемъ рѣшение, да засѣдаваме утрѣ, въ който день, споредъ Правилника, нѣма засѣдание. Прочее, заключавамъ: днешното засѣдание, въ честь на голѣмия празникъ, 15-й ноемврий, да се вдигне и сжщеврѣменно да се вземе рѣшение, за да не губимъ врѣме, за да наваксае изгубеното днесъ, да имаме засѣдание, извънъ Правилника, утрѣ. (Бурни ржкоплѣскания отъ всички страни.)

Прѣдседателъ: Г-нъ Д-ръ Дочевъ има думата.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Г-да народни прѣдставители! Днешниятъ день служи за назидание на цѣлия Български народъ, ще служи за назидание на българското поколение, и азъ не можъ освѣнъ да похваля хубавото желание, хубавото намѣрение, което е ималъ нашиятъ уважаемъ колега г. Бѣлиновъ, и още по-доброто му желание да се не губи и сжщото врѣме на Българския народъ. Но азъ, като считамъ, че този день е толкова тържественъ, толкова важенъ и толкова назидателенъ за българското поколение, считамъ, че трѣбва да се вземе рѣшение отъ почитаемото Народно Събрание, щото тоя день да се празнува тържествено въ цѣла България. Прѣзъ този день всичкитѣ магазини да сж затворени и ако правителството мисли, че има много празници, отъ които нѣкои трѣбва да се изключктъ, тогава нѣма освѣнъ да се направи това въ ущѣрбъ на по-малко тържественитѣ дни. Но настоящиятъ празникъ е най-голѣмиятъ тържественъ день и азъ мисля, че този празникъ нѣма защо да се празнува само отъ българското войнство, което е едно тѣло отъ Българския народъ. Прочее, азъ прибавямъ къмъ прѣдложението на г. Бѣлицъ ва това, щото почитаемото Народно Събрание да вземе рѣшение, този празникъ да се празнува най-тържественно, така както всички други държави празнуватъ своитѣ побѣди; както служя на ромжнитѣ 10-й май, побѣдата на Гривница, така и за насъ да служи 15-й ноемврий за побѣдата ни на сѣрбитѣ при Сливница. (Ржкоплѣскане.)

Петко Каравеловъ: По този въпросъ сж ставали въ различни врѣмена и събрания разсжждения. Но менѣ ми се

струва, че ако искаме дѣйствително да празнуваме тържествено единъ день, този день е 7-й ноемврий, който прѣдзвика 15-й и който по интрига изличихъ. На 7-й ноемврий е побѣдата надъ сѣрбитѣ и тогава трѣбва да се празнува, а не на 15-й. 14-й и 15-й ноемврий не сж славни, защото тогава отидохъ много войници съ малкъ резултатъ. Ако искате да създадете день тържественъ, то трѣбва да бжде 7, а не 15 число. Това е моето мнѣние.

Вѣлко Нейчовъ: Г-да! Ако си дозволихъ да вземъ думата по толкозъ умѣстното прѣдложение, направено отъ г. Бѣлинова, нашъ колега, и тѣй краснорѣчиво поддържано отъ г. Д-ръ Дочева, то е да забѣлѣжж, че празникътъ, който се иска, не сочи, нѣма мисльта въ нашия умъ на една демонстрация противъ братския сѣрбски народъ; напротивъ, това ще бжде една демонстрация противъ онзи демонски, противъ онзи сатанински духъ, който възбуди, който повдигна духа на братския намъ сѣрбски народъ да възстане противъ насъ и да нападне една братска земя, когато ние имаме всички причини да сме въ добри отношения съ родственитѣ по кръвъ и религия съсѣди.

Може другъ пжтъ да се дебатира по въпроса, който повдигна г. Каравеловъ — да се установи другъ день за празника на побѣдата ни надъ този сатанински духъ; по понеже днесъ се направи такава прѣдложение, азъ мисля, че нѣма защо да се колебаемъ да го приемемъ, толкозъ повече, че Българскиятъ народъ има нужда отъ едно постоянно възпитание въ духъ на войнственостъ и че безъ този духъ на войнственостъ нѣма възможна свобода на този свѣтъ, нѣма мирни огнища. И великиятъ духъ на Освободителя на Българския народъ, създателътъ на младата българска държава, именно е завѣщалъ да чуваме свободата си, да развиваме въ Българския народъ този духъ, който му е оставилъ като едно драгоцѣнно, като едно священо наследство. Слѣдователно, нѣма защо да сме противъ, всичкитѣ ни симпатии сж на братския намъ сѣрбски народъ, но азъ искамъ да се установи единъ празникъ, една демонстрация противъ тоя сатанински духъ, който възбуди братския намъ сѣрбски народъ да вдигне ржка противъ Българския народъ. И така, ние съ този празникъ нѣма да накажемъ морално сѣрбския народъ, ами ще накажемъ ония шефове на сѣрбския народъ, които сж злоупотребили съ довѣрието, кръвта и имота на този народъ противъ младата българска държава.

Константинъ х. Калчовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ високо цѣня чувствата и побужденията, които заставятъ г. г. Бѣлинова и Дочева да повдигнатъ този въпросъ; вѣрвамъ, че всички, които сме участвували въ войната, така и тия, които не сж участвували, високо цѣнимъ тия знаменити дни; но ако искаме да установимъ единъ празникъ, това трѣбва да бжде прѣдметъ на една особна законодателна мѣрка — сега не може. Не мисля, обаче, че деньтъ 15-й ноемврий трѣбва да бжде такъвъ празникъ, защото прѣвзимането на Пиротъ бѣше празнуванъ на другия день, така както на 8-й того става молебствие за побѣдитѣ при Сливница на 5, 6 и 7-й. Ако 8-й е деньтъ когато се прави молебствие за побѣдитѣ, нанесени надъ сѣрбитѣ на 6 и 7-й при Слив-

ница, така и 15-й е за побѣдата, нанесена прѣдъ Пиротъ на 13 и 14-й ноемврий. Така щото, менѣ ми се струва, че ако би трѣбовало да се празнува единъ день, то този день би трѣбовало да бжде 8-й ноемврий, толкозъ повече, че 8-й ноемврий е официаленъ празникъ и че не би трѣбовало да се увеличаватъ празниците. Азъ знамъ, че на 8-й става молебень за побѣдата надъ сѣрбитѣ, празнува се и съ единъ день работата се свършва. По тия съображения, мислѣмъ, че не трѣбва да говоримъ много, толкозъ повече че 8-й ноемврий е празникъ — Архангеловъ день и се прави благодарственъ молебень.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ напълно поддържамъ прѣдложението на г. Бѣлинова за вдигане на днешното засѣдание въ честь на днешния празникъ. Чрѣзъ това, ние ще укажемъ едно уважение на тия дѣйци, които сж заслужили на отечеството, именно въ тия дни прѣди 14 години. Но колкото се касае до прѣдложението на г. Д-ръ Дочева, менѣ ми се струва, че то би трѣбовало да стане съ едно специално прѣдложение, което, по всичкитѣ правила за законодателнитѣ прѣдложения, да бжде раздадено на г. г. народнитѣ прѣдставители, да иматъ тѣ възможност да го обсъждатъ и тогазъ да рѣшатъ: да се приеме ли тоя день като официаленъ празникъ за винаги и кой день именно да бжде опрѣдѣленъ за такъвъ празникъ. Доколкото ми е извѣстно, днешниятъ празникъ, 15-й ноемврий, е специално воененъ празникъ, защото до прѣди нѣколко години всѣки полкъ си празнуваше празника въ този день, когато той е одържалъ побѣда; послѣ, Военното Министерство, за да уравни тия разнообразия въ празниците и да направи, щото всичкитѣ полкове да празнуватъ побѣдата надъ сѣрбитѣ въ единъ и сжщи день, ми се струва, че по прѣдложението на Военното Министерство Министерскиятъ Съвѣтъ е опрѣдѣлилъ да се празнува въ цѣла България отъ войската деньтъ 15-й ноемврий. Ето защо, менѣ ми се струва, че по въпроса: кога да бжде този празникъ, дали на 7-й, дали на 8-й или на 15-й ноемврий може да се говори много, а това показва именно, че прѣдложение за установяване на единъ празникъ трѣбва да бжде направено по правилата за вънасяне на всѣко прѣдложение, зарадъ да иматъ възможност г. г. народнитѣ прѣдставители до го обсъждатъ и тогазъ да се произнесатъ кога да бжде този празникъ. Заради това, по моето мнѣние, като приемемъ прѣдложението на г. Бѣлинова, да оставимъ безъ разглеждане прѣдложението на г. Д-ръ Дочева и, ако той желае, да

направи едно особно прѣдложение за установяване на единъ празникъ въ честь на побѣдата на сѣрбитѣ.

Колкото се касае до думитѣ на г. Вѣлка Нейчовъ, то и азъ, като прѣдставитель, считамъ за нужно да кажмъ, че ако ние установимъ единъ празникъ, това нѣма да бжде никаква демонстрация нито противъ сѣрбитѣ, нито противъ други. Право е на всѣки народъ да си има единъ празникъ за чествуване побѣдата на неговата войска противъ неприятелитѣ му, на които и да били тѣ.

Петъръ Н. Даскаловъ: Г-да народни прѣдставители! Като стана г. Бѣлиновъ да направи своето прѣдложение, за да се вдигне засѣданието, азъ мислѣхъ, че като му ржкоплѣскахме всички, щѣхъ всички да се съгласятъ да се вдигне засѣданието и нѣмаше защо да ставатъ нѣкои да говорятъ и да искатъ сжщото нѣщо и, слѣдователно, да се продължава засѣданието. Самата мисль на г. Бѣлинова бѣше, че днесъ не трѣбва да имаме засѣдание и че не трѣбва да има никакви дебати въ честь на единъ празникъ, какъвто е днешниятъ. Азъ мислѣмъ, че всички, които станахъ да говорятъ и приповторятъ сжщото нѣщо съ по-слаби мисли, не казахъ друго освѣнъ излишни думи. Ето защо, азъ прѣдлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ. (Ржкоплѣскане.)

Прѣдседателъ: Г-лъ Даскаловъ прави прѣдложение да се прѣкратятъ дебатитѣ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се прѣкратятъ дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Дебатитѣ се прѣкратаватъ.

Има прѣдложение (Пвѣтко В. Таслаковъ: Безъ да се гласува!) отъ г. Бѣлинова да се вдигне засѣданието въ честь на празника, установенъ за побѣдата, нанесена отъ България въ Сѣрбско-Българската война, и да има утрѣ засѣдание.

Има и друго прѣдложение отъ г. Д-ръ Дочева, щото да се установи днешниятъ день да се празнува на всѣкъдѣ изъ цѣла България за напредъ. Понеже прѣдложението на Д-ръ Дочева е отъ законодателенъ характеръ и не е направено съгласно правилата, които сж прѣдвидени въ Вжтрѣшния правилникъ и Конституцията, затова нѣма да го турж на гласуване.

Ще поставж на гласуване прѣдложението на г. Бѣлинова. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ прѣдложението на г. Бѣлинова, да си вдигнатъ ржката. (Абсолютно болшинство. Ржкоплѣскане отъ всички страни.)

Утрѣ ще имаме засѣдание и за тогава остава днешниятъ дневенъ редъ.

(Закрито въ 3 часътъ и 45 минути подиръ пладвѣ.)

Прѣдседателъ: **Жечо А. Бакаловъ.**

Подпрѣдседатели: **Д-ръ Сава Иванчовъ.**
Йовъ Титоровъ.

Секретари: **Д-ръ Пеню Динчевъ.**
Коста Ранковъ.
Д-ръ Христо Йордановъ.
Миланъ Макавѣевъ.
Иванъ Бѣлиновъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.

Секретари: **Владимиръ Недѣлевъ.**
Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ.
Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ.
Д-ръ Василь Дочевъ.
Д-ръ Фоти Симеоновъ.
Кръстанъ Доцевъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: **Т. Хр. Гължбовъ.**